

NOYABR 2017

SOCAR Polymer MMC-nin xəbərlər bülleteni / Nömrə 11 / 2017-ci il

Bu buraxılışda:

SKSP-dan ilk elektrik enerjisi qəbul edildi

s.15

BDU nümayəndələri SOCAR Polymer zavodunu ziyarət etdilər

s.16

"SOCAR Polymer" şirkəti "Caspian Ecology" sərgisində iştirak etdi

s.18

İş vaxtının itkisi olmadan

11.415.799

adam/saat işlənmişdir

442

işçi

96,1%

PP zavodu – noyabr ayına
ümumi irəliləyiş

84,1%

YSPE zavodu – noyabr
ayına ümumi irəliləyiş

 **SOCAR
POLYMER**

“SOCAR Polymer” şirkətinin “ekoloji siyasətinin” məqsədləri

Hörmətli həmkarlar!

Sağlamlığın qorunması, təhlükəsizlik texnikası və ətraf mühitin mühafizəsi (SƏTƏM) məsələləri “SOCAR Polymer” MMC olaraq fəaliyyətimizin əsasını təşkil edir.

Bu günə qədər qəza nəticəsində iş vaxtının itkisi olmadan yerinə yetirilmiş işin həcmi əməkdaşlarımızın qorunması məsələsinə sadiqliyimizi sübut edir, ekoloji siyasətimiz isə fəaliyyətimizin təsir edə biləcəyi istənilən aspektlərdən xəbərdar olduğumuzu və həmin aspektlərə xüsusi diqqət yetirdiyimizi nümayiş etdirir.

Layihələrin həyata keçirilməsi zamanı sabit idarəetmə metodlarının standartını təkmilləşdirməklə “SOCAR Polymer” şirkəti əhalinin rifahını yaxşılaşdırmaq üçün ortaya çıxan mənfəi ekoloji və sosial təsirləri minimuma endirməyə çalışır.

YSPE və PP layihələrinin mümkün ekoloji və sosial təsirlərinin müəyyən edilməsi, alternativlərin qiymətləndirilməsi və “Ekvator Prinsipləri” tətbiq edilməklə həmin təsirlərin azaldılması, müvafiq idarəetmə və monitorinq tədbirlərinin görülməsi üçün dünya miqyasında tanınmış ekoloji məsləhətçi olan “Golder Associates” şirkəti tərəfindən Ekoloji və sosial təsirlərin qiymətləndirilməsi (ESIA) haqqında hesabat işlənilib hazırlanmışdır.

Qiymətləndirmə prosesində qaldırılmış bütün ekoloji və sosial məsələlər Ətraf mühitin idarə olunması planı və Ekoloji tədbirlər planında öz əksini tapmış və IFC-nin (Beynəlxalq maliyyə korporasiyası) əlaqədar Fəaliyyət standartlarına cavab verən müvafiq tədbirlər nəzərdə tutulmuşdur.

Bizim vəzifəmiz milli və beynəlxalq standartların tələblərinə

riayət etmək, qabaqcıl dünya metodikalarının tələblərinə cavab vermək və ya onlardan daha üstün olmaq, habelə özümüz üçün ciddi ekoloji standartlar hazırlamaqdan ibarətdir.

İstər ofisdə, istərsə də tikinti sahəsində şahidi olduğunuz tullantıların və çirklənmənin azaldılmasına, habelə əməkdaşlarımızın SƏTƏM proqramlarımıza cəlb edilməsinə yönəlmiş fəaliyyətlər ekolojiya və ictimai rifah məsələlərinə göstərdiyimiz vicdanlı yanaşmanın təcəssümüdür.

Qarşımızda çətin məqsədlər qoymaqla, iş göstəricilərimizi nəzərdən keçirməklə, qabaqcıl texnologiyalar tətbiq etməklə və daimi təkmilləşmə üçün tədbirlər görməklə biz SƏTƏM tələblərini bütün işgüzar fəaliyyətimizdə tətbiq etməyə, təşəbbüskar mədəni və sağlam həyat tərzinin təşviqinə, eləcə də istənilən fəaliyyətimiz nəticəsində ortaya çıxan riskləri müəyyən edərək onları praktiki cəhətdən mümkün qədər azaltmağa çalışırıq.

Gəlin birlikdə “SOCAR Polymer” layihəsini təkcə iqtisadi və maliyyə modeli baxımından deyil, həm də icmamızı ekoloji cəhətdən daha savadlı, təşəbbüskar və qayğıkeş olmağa çağıraraq SƏTƏM standartlarına riayət etmək baxımından da misilsiz bir layihəyə çevirək.

Fərid Cəfərov

Noyabr 2017

Tikinti sahəsindən görüntülər

Noyabr ayı ərzində sahədə müşahidə olunan irəliləyiş

YSPE zavodu

Oktyabr

Noyabr ayındaki irəliləyiş

Noyabr

YSPE zavodu:
Qarışdırıcı siloslar.

Kabel tavalarının quraşdırılması başlamışdır. Yardımcı ve dayaq metal konstruksiyaların quraşdırılması davam etmişdir

YSPE zavodu:
Orqanoleptik qurğu/Tullantı sularının təmizlənməsi qurğusu.

Metal konstruksiyaların ve kabel tavalarını quraşdırılması davam etmişdir

YSPE zavodu:
Ekstruziya
qurğusu.
Qara rezin
bölməsində
avadanlığın
quraşdırılması
davam etmişdir.
Sütunların
betonlanması
davam
etmişdir. Metal
konstruksiyaların
və boru
sistemlərinin
quraşdırılması
davam etmişdir

YSPE zavodu:
Polimerləşdirmə
qurğusu.
Avadanlıq
quraşdırılmışdır.
Boru və dayaq
sistemlərinin
quraşdırılması
davam
etmişdir. Metal
konstruksiyaların,
birləşdirici qutunun
və işıqlandırma
avadanlığının
quraşdırılması
davam etmişdir

YSPE zavodu:
Elektrik
yarımstansiyası.
Adi və qara
polimer məhsulları
bölməsinə aid PLC
şkaflarının panelləri
quraşdırılmışdır.
Transformator
sahəsinin üzərində
tüstü detektorları
quraşdırılmışdır

YSPE zavodu:
Qranula üfürmə
aqreğatının
logistika sahəsi.
Boruların montajı
davam etmişdir

YSPE zavodu:
Reaktorların
boşaltma
rezervuarı.
Elektrotexniki
və NÖC işləri
davam etmişdir

YSPE zavodu: Katalizatorun aktivləşdirilməsi.
Metal konstruksiyaların quraşdırılması davam etmişdir

YSPE zavodu: Aşağı təzyiqli əridicilərin çıxarılması.
Metal konstruksiyaların quraşdırılması davam etmişdir.
Döşənmə işləri başa çatmışdır

PP zavodu: Mühəndis şəbəkələri (MŞ) və ümumzavod təsərrüfatı (ÜT) sahələri

Oktyabr

Noyabr ayındakı irəliləyiş

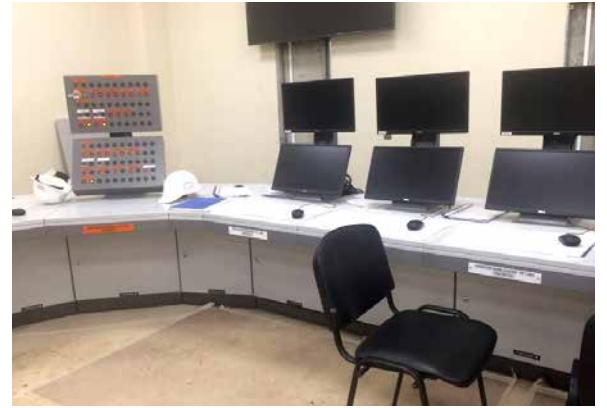
Noyabr

PP zavodu/ MŞ və ÜT: Elektrik yarımstansiyası. Tam həcmli elektrifikasiya (enerjinin qoşulması) işləri davam etmişdir

PP zavodu/ MŞ və ÜT: Vahid idarəetmə otağı. Buraxılış-sazlama işləri davam etmişdir

PP zavodu/ MŞ və ÜT: Kimyəvi maddələr və qatqılar anbarı. Dam panellərinin döşənməsi başa çatmışdır. Fasad panellərinin vurulması işləri davam etmişdir

PP zavodu/ MŞ və ÜT: Laboratoriya. Tamamlama/ bəzək işlərinin əksəriyyəti başa çatmışdır

PP zavodu/ MŞ
və ÜT: İnzibati
bina.
Tamamlama/
bəzək işləri
davam etmişdir

PP zavodu/ MŞ
və ÜT: Sex.
Tamamlama/
bəzək işləri
davam etmişdir.
Dam panellərinin
döşənməsi
işlərinin
əksəriyyəti
demək olar ki,
başə çatmışdır

PP zavodu/ MŞ
və ÜT: Torbalama
və qablaşdırma
binası.
Metal
konstruksiyaların
quraşdırılması
davam etmişdir

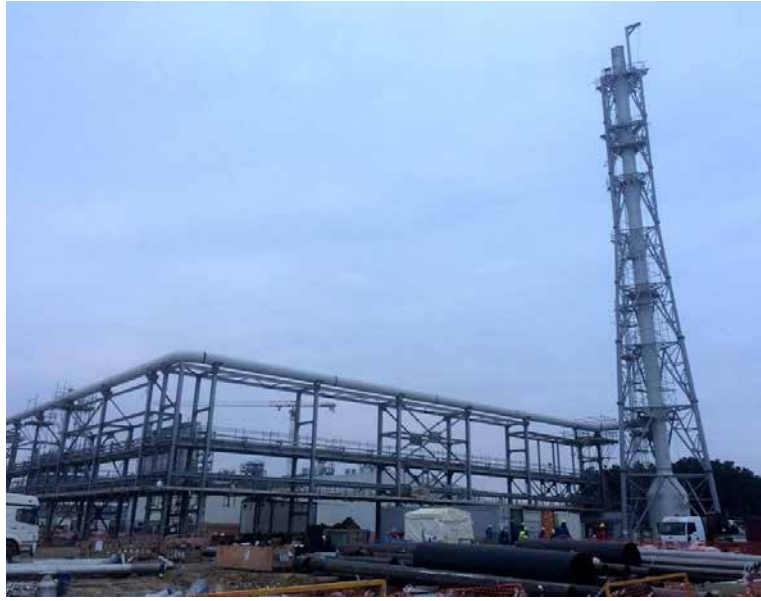
PP zavodu/
MŞ və ÜT:
Yağinsöndürmə
hovuzları və
nasosxana.
Buraxılış-
sazlama və
rəngsəzlik işləri
davam etmişdir

PP zavodu/ MŞ
və ÜT: Soyuducu
qüllə.

Buraxılış-sazlama
işləri davam
etmişdir. Fasadın
rənglənməsi başa
çatmışdır

PP zavodu/ MŞ və ÜT: Məşəl bacası.
Boru sisteminin sınaqdan keçirilməsi başa çatmışdır

PP zavodu/ MŞ
və ÜT: Klapanlar
binası.

Buraxılış-sazlama
işləri başlamışdır

PP zavodu/ MŞ və ÜT: PP-Yaş bölme / Polimerləşdirmə.
Avadanlığın quraşdırılması və sazlanması davam etmişdir. Elektrikli NÖC-lərin quraşdırılması davam etmişdir. Boru sisteminin sınaqdan keçirilməsi davam etmişdir

PP zavodu/ MŞ və ÜT: PP - Quru bölme / Ekstruziya binası.
Avadanlığın quraşdırılması və sazlanması davam etmişdir. Elektrotexniki və NÖC işləri davam etmişdir. Üzləmə işlərinin ekseriyeti başa çatmışdır. Liftin quraşdırılması davam etmişdir

PP zavodu/ MŞ və ÜT: PP- Quru bölme / PP ovuntu silosu.
Buraxılış-sazlama işləri davam etmişdir

PP zavodu/ MŞ və ÜT: Homogenləşdirmə qurğusu / Qarışdırıcı siloslar.
Buraxılış-sazlama işləri davam etmişdir

PP zavodu/ MŞ
və ÜT: Xam su
çəni.
Buraxılış-
sazlama işləri
davam etmişdir

PP zavodu/ MŞ və ÜT: Mineralsızlaşdırılmış su çəni.
Buraxılış-sazlama işləri davam etmişdir

PP zavodu/ MŞ və ÜT: Sferik izobutan rezervuarı.
Sprinkler sisteminin quraşdırılması davam etmişdir

PP zavodu/
MŞ və ÜT:
Birləşdirici boru
estakadaları.
Boruların
quraşdırılması
davam etmişdir.
Kabellərin
çəkilməsi davam
etmişdir

PP zavodu/ MŞ
və ÜT: Boru altı
şpallar.
Boruların və
kabel tavalarnın
quraşdırılması
davam etmişdir.
Kabellərin
çəkilməsi davam
etmişdir

Azot aqreğati.
Avadanlığın, boruların və metal konstruksiyaların quraşdırılması davam etmişdir. Elektrotexniki və NÖC işləri davam etmişdir

Anbar.
Ventilyasiya deflektorlarının izolyasiya işləri başlamışdır. Elektrikli NÖC və yanğın sistemi işləri davam etmişdir. Üzləmə işləri başa çatmışdır

Yollar.
Daxili yolların salınması davam etmişdir. Birinci asfalt qatının çəkilməsi davam etmişdir. Sahədə işıqlandırma işləri davam etmişdir

Layihə icrasının gedişatı

PP Zavodu üzrə irəliləyiş

Layihənin bölmələri üzrə ümumi irəliləyiş

İşçi layihəsinin hazırlanması

MTT/Satın-alma

Podrat işləri

Material təchizatı – hazırlama və çatdırılma

Tikinti işləri

Ümumi irəliləyiş faizi

YSPE Zavodu üzrə irəliləyiş

Layihənin bölmələri üzrə ümumi irəliləyiş

İşçi layihəsinin hazırlanması

MTT/Satın-alma

Podrat işləri

Material təchizatı – hazırlama və çatdırılma

Tikinti işləri

Ümumi irəliləyiş faizi

SKSP-dan ilk elektrik enerjisi qəbul edildi

3 noyabr 2017-ci iltarixində SKSP-nin daimi yarımstansiyasından ilk elektrik enerjisi qəbul edildi və beləliklə də 6,3 kV-lik paylayıcı qurğunun enerji mənbəyinə qoşulması uğurla həyata keçirildi. Gərginlik gözlənilmədiyi kimi təqribən 6,5 kV təşkil edir, fazaların ardıcılığı isə müsbət idi. Qurğunun enerji mənbəyinə qoşulmasının ardınca "Kinetics Technology" şirkətinin mütəxəssisləri yoxlama məqsədi ilə PP ekstruder motorunu işə saldılar. Həmin işə salınma uğurlu oldu; motor düzgün istiqamətdə fırlanırdı. Noyabrın 5-də motora heç bir qurğu qoşulmadan 4 saatlıq tam miqyaslı yoxlama sınağı həyata keçirildi. Motor işləyə-işləyə ABB şirkətinin rele mühafizəsi mütəxəssisi hər iki yarımstansiyada giriş xətlərinin diferensial mühafizəsini yoxladı və tənzimlədi.

BDU nümayəndələri SOCAR Polymer zavodunu ziyarət etdilər

7 noyabr 2017-ci il tarixində Bakı Dövlət Universitetinin nümayəndələri "SOCAR Polymer"ın tikinti sahəsini ziyarət etdilər. Qonaqlar arasında Fizika Problemləri İnstitutunun aparıcı elmi işçisi, kimya elmləri namizədi, dosent Qəzənfər Bayramov, Ekologiya və Torpaqşünaslıq fakültəsinin dekani, kimya elmləri doktoru, professor Nazim Şəmilov, Polimer Kimyası kafedrasının müdiri, kimya elmləri doktoru, professor Oqtay Əkbərov, Polimer Kimyası kafedrasının professoru, kimya elmləri doktoru Elçin Əkbərov, Polimer Kimyası kafedrasının professoru, kimya elmləri doktoru Rasim Alosmanov, və İqtisadiyyat Nazirliyinin İqtisadi İslahatlar Elmi Tədqiqat İnstitutunun Marketing və Koordinasiya şöbəsinin baş mütəxəssisi İzzət Salmanova olmuşdur. Qonaqları Sumqayıt Kimya Sənaye Parkının və SOCAR Polymer şirkətinin nümayəndələri qarşıladı. Şirkətimizin Maliyyə Direktoru Müavini Rauf Quliyev

"SOCAR Polymer" layihəsi və əldə olunmuş nailiyyətlər barədə məlumatı elektron şəkildə təqdim etdi. Qonaqlar zavodlarımızın texnoloji istehsalat prosesləri ilə maraqlanaraq əməkdaşlıq imkanlarını araşdırdılar. Görüşdə həmçinin, sənayenin inkişaf və rəqabət qabiliyyəti olan sahələri, sərmayəçilər üçün maraqlı olan ideyalar, universitetin kafedrası tərəfindən irəli sürülmüş elmi ixtiralar, o cümlədən absorbsiyaedici polimer material, tullantıların təkrar emalı yolları, sənaye klasterlərinin yaradılması, və universitet tələbələri üçün SOCAR Polymer zavodunda təcrübə keçmək imkanları müzakirə olundu. Görüşün sonunda qonaqlar üçün xüsusi avtobusda zavod sahəsinə kiçik ekskursiya təşkil olundu.

İstehsalat təlimləri

“SOCAR Polymer” şirkətinin istismar/tekniki xidmət/laboratoriya personalı üçün ölkə daxilində və xaricdə istehsalat təlimləri təşkil olunaraq keçirilir. İstehsalat təlimləri PP zavodunda quraşdırılmış müxtəlif növ avadanlıq və qurğulara göstərilən texniki xidmətin, habelə istismar qaydalarının incəliklərini əhatə etməklə, nəzəri bilikləri genişləndirmək və praktiki bacarıqları artırmaq məqsədini daşıyır. Təlimlər “Tecnimont”, “SOCAR Polymer” və “Fluor” şirkətləri tərəfindən təşkil edilir və təchizatçıların xaricdə yerləşən müəssisələrində və ya Azərbaycanın müvafiq qurumlarında keçirilir.

SOCAR Polymer zavodunda keçirilmiş təlimlər

“Tecnimont” şirkəti ilə imzalanmış EPC müqaviləsində nəzərdə tutulduğu kimi, 28 avqust tarixindən etibarən “KT-Kinetics Tecnology” şirkəti hər gün təlimlər keçirmişdir. Təlimlərin 2017-ci ilin avqust ayından növbəti ilin fevral ayının ortalarına qədər davam edəcəyi planlaşdırılmışdır. Zavodun bütün istismar aspektlərini əhatə edən bu geniş təlim proqramı çərçivəsində təlimlərin həm siniflərdə (cəmi 480 saat), həm də bilavasitə iş yerlərində (cəmi 1500 saat) keçirilməsi nəzərdə tutulmuşdur. Sinif təlimləri ofis otağı şəraitində müxtəlif mütəxəssis və təchizatçıların rəhbərliyi altında keçirilir. İş yerlərində təcrübəli texniklərin rəhbərliyi altında keçirilən təlimlər isə “SOCAR Polymer”də çalışan operatorların tam hazırlanması və zavodun effektiv surətdə istismar edilməsi məqsədilə zavod sahəsində keçirilir. Təlimlər əsas dörd fəaliyyət kateqoriyasına təsnif olunmuşdur: elektrotexnika, NÖC, mexaniki hissə və istismar. Belə təlimlər “SOCAR Polymer” şirkətinin personalına avadanlığın istismar prinsiplərini daha yaxşı başa düşməyə imkan verir, və nasazlıqların aradan qaldırılması qaydaları, habelə əsas texniki xidmət növləri haqqında daha ətraflı məlumat çatdırır.

Noyabr ayında obyektə keçirilmiş bəzi təlimlər haqqında daha ətraflı məlumat aşağıdakı cədvəldə verilir:

Təlimin mövzusu	Təlimçi şirkət	Müddəti	Keçirildiyi tarixlər	İştirakçıların vəzifələri
Paylanmaya Nəzarət Sistemi (DCS)	YOKOGAWA	3 gün	06-08 dek	10 iştirakçı: 2 növbə supervayzeri və 8 operator
ISO 14001:2015 Aparıcı auditor kursu	Intertek	5 gün	27 noy - 12 dek	2 iştirakçı: 1 nəfər Ekoloji məsələlər üzrə koordinator və 1 nəfər Ekoloji məsələlər üzrə məsləhətçi

“SOCAR Polymer” şirkəti “Caspian Ecology” sərgisində iştirak etdi

14-16 noyabr tarixlərində “SOCAR Polymer” şirkəti “Baku Expo Center” biznes mərkəzində “Caspian Event Organisers” (CEO) şirkətinin təşkil etdiyi “Caspian Ecology 2017” 8-ci Azərbaycan Beynəlxalq Ekoloji Sərgisinin 53 iştirakçısı arasında idi. Həmin sərgi ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsi sahəsində həm Xəzər, həm də Qafqaz regionlarında həyata keçirilən və Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi və IDEA (Ətraf mühitin mühafizəsi naminə beynəlxalq dialoq)

İctimai Birliyi tərəfindən dəstəklənən yeganə mühüm tədbirdir. Sərgi ziyarətçilərin diqqətini ekoloji problemlərə və onların həlli yollarına cəlb edir, habelə təbii resursların daha səmərəli istifadəsi, bərk tullantıların toplanması və utilizasiyası, və s. oxşar sahələrdə əldə edilmiş ən son nailiyyətləri nümayiş etdirir.

Həmin sərgidə bizim şirkəti Mətin Hüseynli, Güllər Tağıyeva, İslam Əsədov, Elşən Qarayev, Şəmsiyyə Quliyeva və Aqil Babayev təmsil edirdilər.

Güller Tağıyeva
SƏTƏM məsləhətçisi/ Ətraf mühit üzrə mütəxəssis

Bizim SƏTƏM siyasətimiz bütün personala çatdırılır və rəhbərlik iclaslarında və sahə təftişləri vasitəsi ilə effektivliyinin müntəzəm monitorinqi aparılmaqla həyata keçirilir.

Öhdəliklərimizi yerinə yetirmək və arzu edilən effekti əldə etmək üçün biz SƏTƏM idarə olunma sistemini inkişaf etdirir, mütəmadi olaraq qiymətləndirir, təkmilləşdirir və tətbiq edirik.

Keçən illər ərzində biz artıq tikinti mərhələsindən başlayaraq ətraf mühitin çirklənməsinin qarşısını almağa fəal surətdə

çalışmışıq. Ekoloji göstəricilərin vəziyyətinə nəzarət etmək məqsədi ilə aylıq ekoloji monitorinqlər keçirilir. Ekoloji məqsədlər və qanunvericiliklə müəyyən edilmiş ekoloji monitorinq tədbirləri ətraf mühitin hava, qumt və su kimi əsas komponentlərini əhatə edir. Ətraf mühitin nə vəziyyətdə olduğunu müəyyən edən belə sistematik araşdırmalar bizə ətraf mühitin inşaat mərhələsindəki faktiki mənzərəsini göstərir. Belə monitorinqlərin nəticələri ekoloji məqsədlərin prioritetlərinin müəyyən edilməsi, profilaktik tədbirlərin görülməsi və istənilən mənfi nəticələrin aradan qaldırılması baxımından ətraf mühitin idarə olunması sistemi üçün vacibdir.

İnşaat prosesində əmələ gələn tullantılar ətraf mühit üçün daha bir mənfi təsir mənbəyi təşkil edir. Sənaye tullantıları özü özlüyündə dəyərli bir resursdur. Tullantıların dəqiq təsnifatı onların sortlara düzgün ayrılmasının, gələcəkdə təkrar istifadə və təkrar emal edilməsinin əsas amillərindən biridir. Bizim məqsədimiz tullantıların əmələ gəlməsinin azaldılmasından və onları xammala çevirib sahədə istifadə etmək üçün innovativ üsullar tapmaqdan ibarətdir. Əmələ gəlmiş inşaat tullantıları məsələn, taxta, metal və bəzi plastik növləri, hal-hazırda təkrar emal edilir və yenidən sahədə istifadə olunur. Tullantıların effektiv idarə olunması təbii resursların konservasiyası üçün çox vacib olduğundan tullantıların təkrar emalı, təkrar istifadəsi və utilizasiyası sabit inkişaf kursunun diqqət mərkəzindədir.

Yerli sakinlərə kömək göstərmək və ətraf mühitin mühafizəsi yollarını tapmaq, habelə tikinti və gələcək istismar mərhələsində fəaliyyətimizlə bağlı mənfi təsirləri və riskləri azaltmaq məqsədi ilə biz mütəmadi olaraq layihəmizin potensial ekoloji və sosial nəticələrini qiymətləndiririk.

Bilik Yarışmasının 2-ci final mərhələsində qalibiyyət

SOCAR Polymer şirkətinin komandası «Azərikimya» İB-də Dövlət Bayrağı, Konstitusiyə və Milli Dirçəliş günlərinə həsr olunmuş "Xəmsə" bilik yarışında 22 komanda arasında ikinci dördlüyün qalibi olmuşdur.

SOCAR-ın «Azərikimya» İstehsalat Birliyinin təşkilatçılığı ilə keçirilmiş bu bilik yarışmasına iştirakçı qismində bir sıra müəssisə, idarə və təşkilatların, o cümlədən "Azərikimya" İB-nin, Bakı Ali Neft Məktəbinin, Bakı Mühəndislər Universitetinin, Sumqayıt Dövlət Universitetinin, AMEA Polimer Materialları İnstitutunun, MDU-nun Bakı filialının, YAP Sumqayıt şəhər təşkilatının, Karbamid zavodunun, "SOCAR-Polymer" MMC-nin, FHN-nin Sumqayıt Regional mərkəzinin, Qızıl Aypara Cəmiyyəti Sumqayıt şəhər təşkilatının, "N" sayılı hərbi hissənin, Sumqayıt Regional Mədəniyyət və Turizm İdarəsinin, ASAN Xidmətin, və şəhər təhsil şöbəsinin komandaları qatılmışdı.

Bilik yarışması bütün komandaların xüsusi fəallığı, münəfiqlər heyətinin, o cümlədən "Xəmsə" yarışları üzrə mütəxəssislərin ciddi nəzarəti altında keçirilirdi. Ənənəvi olaraq üç seçim və bir final mərhələsindən ibarət olmaqla dörd saata qədər davam edən yarışmada yüksək bilik səviyyəsi, geniş dünyagörüşü və hazırcavablıqları ilə seçilən Bakı Mühəndislər Universitetinin komandası final mərhələsində qalib gələrək birinci yeri qazandı, "Azərikimya" İB-nin və Bakı Ali Neft Məktəbinin komandaları isə müvafiq olaraq ikinci,

üçüncü və dördüncü yerləri tutdular. "SOCAR-Polymer" MMC-nin komandası bilik yarışmasında fəal iştirak etdiyinə və 4 fəal komanda arasında keçirilən 2-ci final mərhələsində qalib gəldiyinə görə mükafatlandırıldı. Şirkətimizi yarışmada Nihal Əlizadə, Sevinc Məmmədova, Famil Məmmədov, Nizam Zahidli və İslam Əsədov təmsil edirdilər.

Qalib komandalara «Azərikimya» İB Həmkarlar İttifaqı Komitəsi tərəfindən fəxri diplomlar və mükafatlar təqdim olundu.

Çoxtəyinətli Polimerlər

Mütərəqqi tekstil, rəqəmsal geyimlər və geyim texnologiyaları

Polimerlər get-gedə azalan təbii resursları daha tez-tez əvəz etməyə başlayır, bəlkə də ona görə ki, təbiətə dincəlib özünü bərpa etmək imkanı verilməlidir. Belə getsə, tarix salnaməsinə gələcəkdə belə bir qeyd düşə bilər: “XXI əsrin əvvəllərində polimerlər təbii liflərə qalib gəldi”. Hələ də bu məsələyə skeptik münasibət bəsləyirsiniz? Onda bir əyninizdəki geyimlərə baxın.

Geyimin natamam və yekun tarixçəsi

Təqribən on min il bundan əvvəl adamlar özlərini soyuqdan və yağışdan qorumaq üçün **heyvan dərilərindən** istifadə edirdilər. Bir-iki min il sonra onlar **vəhşi bitkilərin liflərindən** ip əyirməyi və parça toxumağı öyrəndilər. Nəticədə pambıq, çətənə və kətan ev bitkilərinə çevrildi. Harada isə 6000 il bundan əvvəl adamlar yun əldə etmək üçün qoyun-quzu bəsləməyə başladı. Yun yəqin ki, parçaya çevrilən ilk **heyvan mənşəli lif** idi. Miladdan təqribən 3000 il əvvəl çinlilər barama qurdu yetişdirməyə başladı. Barama qurdu tut yarpağı ilə bəslənirdi. Əldə edilən təzə barama açılır, içindəki ipək liflərdən uzun tellər çıxarılır, tellərdən iplər əyirilir və axırda ipək parça toxunurdu. Təqribən eyni dövrdə qədim Hindistanda **pambıq** kollarının kultivasiyası geniş vüsət almağa başladı. Əldə edilən mahlıc liflərindən yüngül pambıq parça toxunurdu. Həmin parçanı asanlıqla əllə boyamaq, və ya oyma taxta qələblərdən istifadə etməklə üzərinə müxtəlif naxışlar tətbiq etmək olurdu.

Öz möhkəmliyi, uzun ömürlülüüyü və yüngül çəkisi baxımından çox güman ki, təbii liflərdən üstün olan sintetik materiallar XIX əsrdə səhnəyə çıxana qədər, bütün bəşəriyyət min illər boyunca bu siyahıdakı əlçatan parça növlərindən istifadə etmişdir.

Politetraftoretilen polimeri - o həm də TEFLON® adlanır

Bu növ polimerlərin ilk nümunələri olan **reyon və neylon** və ya, başqa sözlə desək, termoreaktiv polikondensat polimerlər təbii ipəyi əvəz edən süni material olaraq 1855-ci ildə icad edilmişdir.

1930-cu ildə amerikalı kimyaçısı Roy Planket PTFE yeni, tetraftoretilenin sintetik ftorpolimerini aşkar edir. Həmin polimer daha çox **teflon** kimi tanınır. Bu xoşbəxt hadisə həmin alimin adını ən azından kimyaçılar arasında ölməz etdi. Təqribən 16 il sonra teflon axır ki, qab-qacaqda sukeçirməz yapışmayan örtük qatı kimi tətbiq olunmağa başladı, amma bu, tamamilə başqa bir hekayədir.

Bu arada, 1950-ci illərin əvvəllərində geyim sənayesi tərəfindən ilk dəfə **polyester** materialı təqdim edildi. Reyon və ya pambıqla qarışdırılmış bu materialdan ütülənməyə ya az, yaxud da heç ehtiyacı olmayan "yu və geyin" tipli parçalar toxumağa başladılar.

1969-cu ildə daha bir amerikalı kimya mühəndisi və tay-bərəbəri olmayan atlet Uilbert L.Qor uğur yaxaladı və oğlu ilə birgə teflon və ya uzadılmış ePTFE lif əsaslı **membran parça** icad etdi. Həmin parça istənilən hava şəraitində istifadə edilə bilirdi. Parçanın tərkibində harada isə sukeçirməz ePTFE qatının arxasınca suçəkən məsaməli poliuretan baryer qatı yerləşirdi. Belə qatlardan ibarət olan və **GORE-TEX®** kimi tanınan bu material sənaye üsulu ilə istehsal edilən və patentlə qorunmuş ilk membran parça idi. Yüngül, sukeçirməz və nəfəs alan bu material bir neçə sonrakı nəslin üst geyim üçün müəyyən edilmiş rahatlıq meyarlarını dəyişirdi. Amma bundan bir müddət sonra sintetik parçalar dəbdən düşdü, çünki hər şeydən xəbərdar ictimai rəy bəyan etdi ki, bütün belə geyimlər birdən birə öz rahatlığını itirmiş, əcaib iy verməyə və dərinə qıcıqlandırmağa başlamışdır. Həqiqətən, neylonun su keçirməzlik xassələrinə görə, tərdən əmələ gələn su buxarı kondensata çevrilərək parçanı içərdən nəmləndirirdi.

Membran parçadan tikilmiş geyimlər

XX əsrin axırlarına doğru daha uzunömürlü lakin daha yumşaq, habelə bir çox yeni və əvvəlcədən proqramlanmış xassələrə və aerodinamik keyfiyyətlərə malik olan yeni parça lifləri təntənəli surətdə geri qayıtdı. Misal olaraq eVENT® materialının adını çəkmək olar. Həmin materialda GORE-TEX® parçasında istifadə edilən poliuretan perftoralkilakril ko-polimeri ilə əvəz edildi. Bu ko-polimer həm də PTFE membranının məsamələrini içəridən örtürdü.

Çox incə və kövrək olduğuna görə, təsirə məruz qaldıqda membranlar sıradan çıxır. Ona görə də geyimin funksional təyinatından asılı olaraq, parçanın daşıyıcı qatına bir və ya bir neçə membran qatı birləşdirilir. Həmin membran ya yüngül və möhkəm neylondan, yaxud da baha olmayan poliesterdən hazırlana bilər.

Yüngül çəkili, külək və sukeçirməz çox-təyinatlı membran paltarlar müxtəlif iqlim şəraitinə və saat kəmərlərinə uyğun gələn işgüzar geyim qarderobunun əvəzedilməz atributuna çevrilmişdir. Belə geyimlər istər gündəlik istifadə, istərsə də alpinizm və ya velosiped idmanı, dağ xizəyi və ya sualtı üzmə, uzun müddətli turist səfərləri və ya şəhər turizmi üçün çox münasibdir. Nəfəs alma və buxarı içəridən kənarlaşdırma xassələri belə geyimlərin səciyyəvi xüsusiyyətləridir. Əlbəttə, yüksək keyfiyyətli membran geyimlər baha olur. Amma bir daha götür-qoy etdikdə, belə qənaətə gəlsən ki, onlar ailə büdcəsi üçün kifayət qədər səmərəli çıxış yolu ola bilər, çünki dəyişən

iqlimə uyğunlaşmaq istəyi ilə onsuz da az olan maaşları hədəf etməyin əvəzinə düzgün geyim seçiminiz sizin rahatlıq dairənizi xeyli artırabilir. Dərin və çirkli gölməçələr üzrə həqiqi ekspert olan uşaqlar bunu çox gözəl bilirlər.

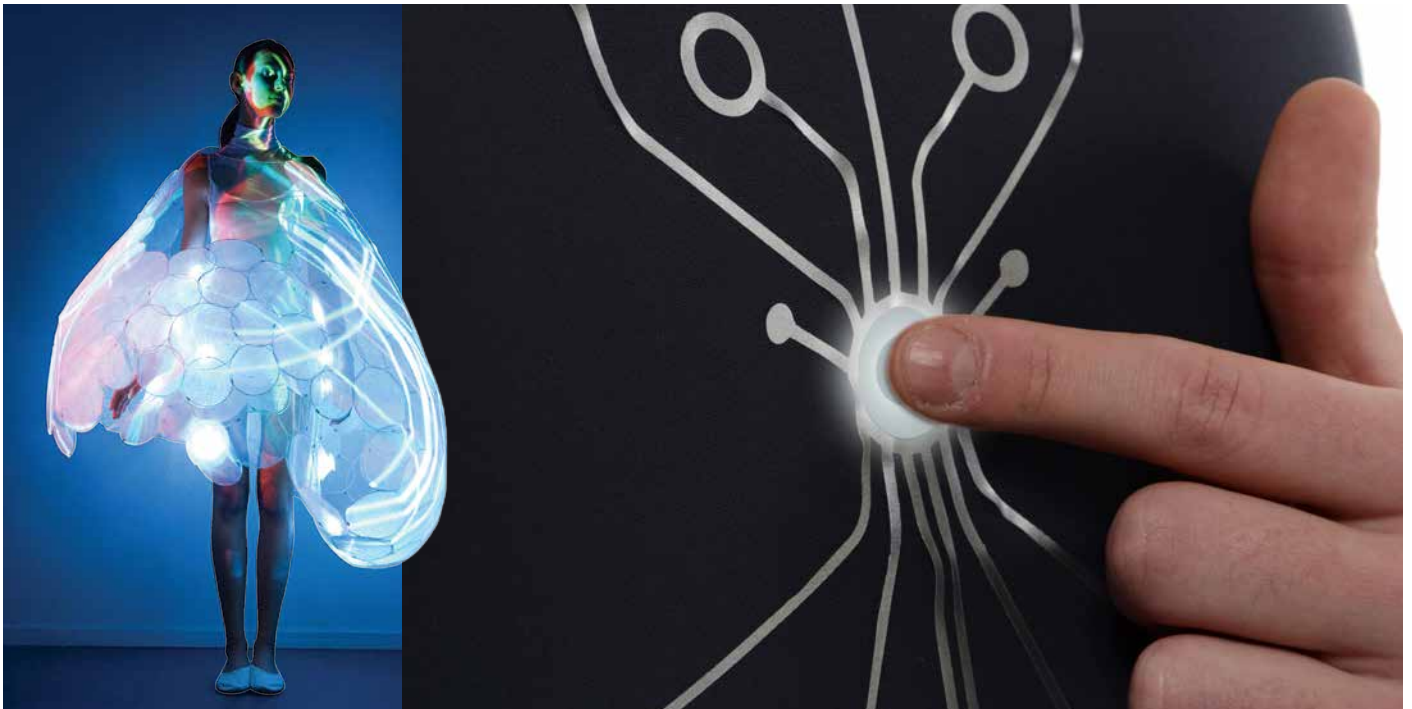
Mütərəqqi tekstil, rəqəmsal geyimlər və geyim texnologiyaları

Dünya podiumları və "qırmızı xalılar" mikroskopik LED lampalardan hazırlanan və sahibəsinin istəyinə görə rəngini dəyişən paltar və ya "blutuz" vasitəsi ilə internetə qoşulmuş və düymə basıldıqda işıqlanan paltolar kimi ağıllı rəqəmsal cübbə və arxalığlara alışı. Belə paltarlar geyimlərin imkanlarını funksional baxımdan get-gedə genişləndirən mütərəqqi tekstil məmulatlarının və texnologiyalarının maraqlı prototipləridir. İnternetə qoşulan, "Quick Response" barkodu ilə təchiz edilən və bədənə taxıla bilən texnologiyalar son zamanlar tez-tez məhz paltar formasını alırlar.

Ürək döyüntülərinizi ölçən, addımlarınızı sayan, hərəkətlərinizi izləyən və ya naviqasiya rolunu oynayan ağıllı idmansayağı sviterlər və küləkçələr artıq pərakəndə mağazalarda satılır. 2014-cü ilin iyul ayında Hindistanın Heydərabad şəhərində

ağıllı texnologiya əsasında istehsal edilmiş ayaqqabılar təqdim olundu. Smartfona yüklənmiş "Google Map" proqramı ilə əlaqəsi olan bu ayaqqabıların içlikləri vibrasiya vasitəsi ilə öz sahibinə mənzil başına çatmaq üçün nə vaxt və hara dönməli olduğu barədə xəbər verirlər. Zəif görən şəxslər üçün nəzərdə tutulmuş və son zamanlar geniş vüsət almış ağıllı ayaqqabı istehsalının da böyük gələcəyi var.

Geyim tərzinin ikonası, fitnes qolbağı, naviqasiya aləti, media cihazı, xəbərleşmə qadçeti – bütün bunları və bundan xeyli artıq funksiyaları rəqəmsal geyimlər yerinə yetirir, çünki belə geyimlər sağlamlığın daimi monitorinqini aparmaqla və sağlamlıqla bağlı konkret məsələlərin həll edilməsini təmin etməklə yaşlı adamlara qayğı və kömək göstərmək kimi nəcib bir məqsədə xidmət edə bilər. Belə geyimlərin batareyaya həcmi hələ ki məhdud ola bilər, amma prosessorların və digər komponentlərin qiymətinin azalması onların geniş yayılmasına və elçatan olmasına şərait yaradır.

www.socarpolymer.az

AZƏRBAYCANIN
NEFT-KİMYA SƏNAYESİNDƏ
YENİ ÜFÜQLƏR AÇIRIQ

 SOCAR
POLYMER